

OBSAH

- 1 CHOVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH
- 2 VÝKLAD PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

Vážená paní, vážený pane,

dovolujeme si Vám představit další vydání INSIGHT, který je ediční řadou odborných publikací vydávaných advokátní kanceláří Achour & Partners a je určen především pro klienty a obchodní partnery Achour & Partners a další zájemce.

INSIGHT přináší informace o vybraných aktuálních trendech a tématech z oblasti práva v České republice.

Věříme, že předkládané vydání INSIGHT pro Vás bude přínosem. V případě Vašeho zájmu o bližší informace nás prosím kdykoli kontaktujte.

Gabriel Achour
Partner

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'G. Achour', written in a cursive style.

CHOVÁNÍ ZAMĚŠTNANCŮ NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

Sociální sítě dnes představují běžnou platformu, která svým uživatelům umožňuje vyjadřovat své názory a sdílet je s ostatními. Není zcela neobvyklé, že právě prostřednictvím těchto komunikačních kanálů se zaměstnanci otevřeně vyjadřují k problémům na svých pracovištích nebo dokonce k chování nebo vzhledu svých kolegů. Taková vyjádření pak mohou mít negativní vliv na zaměstnavatele samotné, jejich dobré jméno a v konečném důsledku i na ekonomické chování zákazníků. Z těchto důvodů je vhodné, aby se zaměstnavatelé zaměřili na regulaci chování zaměstnanců na sociálních sítích.

1. CHOVÁNÍ ZAMĚŠTNANCŮ NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

Sami zaměstnavatelé často využívají jak standardní sociální sítě¹ pro marketingové účely nebo například pro ověření informací, které uvádějí případní uchazeči o zaměstnání; tak také jejich interní verze pro sdílení firemního know-how a šíření povědomí o vnitřní kultuře.² Z pohledu zaměstnavatele však tyto komunikační kanály představují riziko, že zaměstnanci jejich prostřednictvím svými výroky ohrozí nebo poruší jeho dobrou pověst nebo jiná práva.

S možností každého zaměstnance sdílet vlastní názory s ohledem na právo na svobodu projevu,³ je neodmyslitelně spjata odpovědnost za následky, které mohou být případnými komentáři, kritikou nebo příspěvky na sociálních sítích způsobeny. Hranice mezi základními právy zaměstnanců a právy zaměstnavatelů vyplývajících ze specifik pracovně-právních vztahů byla naznačena v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, který opakovaně deklaroval, že „kritika zaměstnance na adresu zaměstnavatele je vzhledem k významu svobody projevu zásadně přípustná.“⁴ Z rozhodovací praxe Ústavního soudu ČR a také Evropského soudu pro lidská práva nadto vyplývá, že omezení práva vyjádřit svůj kritický názor lze ospravedlnit pouze kvalifikovanými okolnostmi,⁵ přičemž každý výrok musí být posuzován v celém svém kon-

textu⁶ a s ohledem na újmu, která jím může být způsobena zaměstnavateli nebo s ohledem na pohnutku zaměstnance, která jej ke kritice vedla.⁷ Z tohoto základního rámce je třeba vycházet i s ohledem na posouzení otázky kritiky zaměstnance vůči zaměstnavateli na sociálních sítích.

1.1 Rozsah a limity povinnosti loajality zaměstnance

Základní zákonnou povinnost každého zaměstnance, a současně limit jeho svobody projevu na sociálních sítích vůči jeho zaměstnavateli, představuje povinnost „*nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele*.“⁸ Za oprávněný zájem zaměstnavatele se považuje například „*péče o jeho dobré jméno na veřejnosti (a u odborné veřejnosti zvláště)*.“⁹ Zaměstnanec by se měl tedy zdržet veřejných projevů, kterými by poškodil dobré jméno svého zaměstnavatele nebo snížil jeho důvěryhodnost. Svoboda slova se na tomto místě střetává s ústavním právem na ochranu dobré pověsti a dobrého jména.¹⁰

Ústavní soud ČR také poskytl důležité vodítko pro pojetí vztahu mezi zákonnou povinností loajality zaměstnance a veřejným zájmem, když uvedl, že „*soukromoprávní*

1 Např. Facebook, Twitter, Google+ nebo jiné chaty, diskuzní fóra a obdobné služby.

2 Mezi interní sociální sítě patří např. Yammer nebo např. IBM Connections.

3 Jedná se o základní právo zakotvené v čl. 17 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., listiny základních práva a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**LZPS**“).

4 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. 21 Cdo 560/2012.

5 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 1990/08.

6 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. 2. 2000 ve věci Fuentes Bobo proti Španělsku, stížnost č. 39293/98; nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05.

7 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 2. 2001 ve věci Tammer proti Estonsku, stížnost č. 41205/98; rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. 2. 2008 ve věci Guja proti Moldávii, stížnost č. 14277/04.

8 Viz § 301 písm. d) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění (dále jen „**Zákoník práce**“).

9 Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. 21 Co 462/2007.

10 Právo na ochranu dobré pověsti a dobrého jména je zakotveno v článku 10 LZPS.

” Kritika zaměstnance na adresu zaměstnavatele je v zásadě přípustná, její omezení lze ospravedlnit pouze kvalifikovanými okolnostmi.

požadavek na dodržování smluv [...] a převzatý závazek zaměstnance být loajální nemohou apriorně vyloučit jiný významný veřejnoprávní zájem, a to zájem na tom, aby se též zaměstnanci mohli obracet na státní orgány v situacích, kdy ze strany zaměstnavatele hrozí ohrožení významných společenských zájmů.“¹¹ Znamená to, že zákonná povinnost zaměstnance být loajální ani ujednání mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem nemůže zasahovat do veřejnoprávních vztahů nebo narušovat zájem společnosti. V případě, že by zaměstnanec svá kritická vyjádření prezentoval pouze veřejným orgánům ve snaze upozornit na nedostatky např. provozu zaměstnavatele, může se jednat o oprávněnou a tedy zcela legitimní kritiku zaměstnavatele. Tento korektiv se však v prostředí sociálních sítí, kde profily uživatelů bývají sdíleny širší veřejností, použije velmi zřídka.

1.2 Posouzení kritiky zaměstnance vůči zaměstnavateli a její důsledky

Pokud se týká otázky posouzení kritiky zaměstnance vůči zaměstnavateli, Evropský soud pro lidská práva upozornil, že každá taková kritika musí být posuzována zejména s ohledem na specifčnost pracovněprávního vztahu.¹² Přestože určitá realizace svobody projevu může být objektivně považována za oprávněnou, v pracovněprávním vztahu nemusí být v určitých případech legitimní. Posouzení míry škodlivosti příspěvků zaměstnanců na sociálních sítích ze strany soudů je pak vždy individuální v závislosti na (i) míře veřejnosti zaměstnancova profilu;¹³ a (ii) obsahu daného příspěvku.

Uveřejnění kritických, difamujících nebo posměšných příspěvků ze strany zaměstnance může představovat např. protiprávní nekalosoutěžní jednání, porušení osobnostních nebo autorských práv zaměstnavatele, nebo dokonce založit vznik trestní odpovědnosti zaměstnance. Zaměstnavatel v takových případech může se zaměstnancem

ukončit pracovní poměr výpovědí¹⁴ nebo dokonce jeho okamžitým zrušením¹⁵ v závislosti na míře intenzity porušení ze strany zaměstnance.¹⁶

1.3 Regulace chování zaměstnanců na sociálních sítích

Každý zaměstnavatel může do jisté míry předcházet situacím, aby vůči němu zaměstnanec na sociálních sítích neuveřejnil nepříjemné komentáře. V tomto ohledu je vhodné přijmout zejména následující preventivní opatření:

- (a) zakotvení pravidel pro komunikaci na sociálních sítích do pracovních smluv uzavíraných mezi zaměstnavatelem a jeho zaměstnanci;
- (b) zakotvení pravidel pro komunikaci na sociálních sítích do vnitřních předpisů zaměstnavatele; a
- (c) důkladné proškolení zaměstnanců o vhodném chování na sociálních sítích, včetně seznámení s možnými důsledky za porušení.

Všechna uvedená opatření je nicméně třeba realizovat v mezích kolektivní smlouvy, pokud je takovou smlouvou zaměstnavatel vázán, a to po celou dobu její platnosti. Obecně platí, že odchylná úprava práv nebo povinností v pracovněprávních vztazích nesmí zhoršit postavení zaměstnance zaručené Zákoníkem práce nebo kolektivní smlouvou. Žádné z uvedených opatření by nemělo představovat ani omezení s přesahem do jeho soukromé sféry, např. zákaz využívání sociálních sítí mimo pracovní dobu zaměstnance. Pro úplnost doplňujeme, že zaměstnavatel není oprávněn kontrolovat jakékoliv soukromé zprávy (obdobný charakter může mít také uzavřený profil uživatele na sociálních sítích) v případě, že je na sociálních sítích zaměstnanec aktivní v pracovní době nebo prostřednictvím pracovních prostřed-

11 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 12. 2012, sp. zn. III.ÚS 298/12.

12 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. 9. 2011 ve věci Pamolo Sánchez proti Španělsku, stížnosti č. 28955/06, 28957/06, 28959/06 a 28964/06.

13 Tento aspekt byl stěžejní například pro posuzování případu Smith v Trafford Housing Trust, sp. zn. EWHC 3221, ve kterém rozhodl dne 16. 11. 2012 Vrchní soud v Manchesteru.

14 Podle § 52 a násl. Zákoníku práce.

15 Podle § 55 Zákoníku práce.

16 Míra posouzení musí být stanovena objektivně. Nejvyšší soud ČR v rozsudku ze dne 19. 1. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1228/99 uzavřel, že při hodnocení stupně intenzity porušení povinnosti vyplývajících z právních předpisů nejsou soudy vázány tím, jak zaměstnavatel ve svých interních předpisech hodnotí určité jednání zaměstnance.

” Zaměstnanec nesmí jednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

ků, byť by je zaměstnanec použil k soukromým účelům bez svolení zaměstnavatele.¹⁷

1.4 Opatření pro regulaci chování zaměstnanců na sociálních sítích

(a) Zakotvení pravidel v pracovní smlouvě

Vzhledem k tomu, že pracovní smlouva představuje dvoustranné ujednání, může být měněna pouze se souhlasem obou jejích stran. Z tohoto důvodu není vhodné do jejího textu začleňovat podrobný katalog požadavků na chování zaměstnanců na sociálních sítích, které by zaměstnavatel následně nemohl bez souhlasu zaměstnance měnit. V pracovní smlouvě by měly být vymezeny základní body, k jejichž dodržování se zaměstnanec při svých aktivitách na sociálních sítích zaváže, přičemž ve zbytku bude odkázáno na interní předpis zaměstnavatele, který stanoví podobnější pravidla chování. Pojmy použité v souvislosti s regulací chování zaměstnanců (typicky termín „sociální síť“) by měly být formulovány dostatečně široce, aby obstály v čase s ohledem na dynamický rozvoj prostředí sociálních sítí.

(b) Vnitřní směrnice

Obecně patří interní směrnice k dokumentům, které stanoví pravidla pro chování zaměstnanců v souvislosti s výkonem práce nebo ve vztahu k zaměstnavateli. Pro účely preventivní regulace chování zaměstnanců na sociálních sítích by měl takový dokument upravovat zejména následující otázky:

- (i) jakákoliv vyjádření zaměstnanců na sociálních sítích budou jednoznačně chápána a vnímána jako jejich soukromé příspěvky, nikoliv postoje zaměstnavatele;
- (ii) zachování obchodního tajemství zaměstnavatele a důvěrných informací označených takto zaměstnavatelem;
- (iii) zachování mlčenlivosti o pracovních postupech nebo činnosti zaměstnavatele, jeho obchodních partnerech, a jakýchkoliv interních informacích, se

kterými se zaměstnanec seznámil v souvislosti s výkonem práce a které by byly způsobilé dobrou pověst nebo dobré jméno zaměstnavatele poškodit; a

- (iv) zachování dobrého jména a dobré pověsti zaměstnavatele, zejména tím, že zaměstnanci budou jednat v souladu s právním řádem nebo vnitřním předpisem.

Vnitřní směrnice by měla být určena nejen zaměstnancům, ale i dalším spolupracujícím osobám zaměstnavatele a externím spolupracovníkům. Z praktického hlediska může být pro účely případného prokazování vhodné, aby ze strany zaměstnance došlo k písemnému potvrzení, že byl seznámen s interními pravidly i každou jejich změnou.

(c) Školení o předpisech zaměstnavatele

Seznámení zaměstnance s vnitřní politikou a vnitřními předpisy zaměstnavatele patří k důležitému kroku, který by případně soud při řešení sporu v souvislosti s chováním zaměstnance na sociálních sítích mohl zohlednit. O provedeném proškolení zaměstnanců by měl být vyhotoven písemný protokol.

Na význam proškolení zaměstnanců ohledně jejich komunikace na sociálních sítích upozornil Pracovněprávní soud ve Velké Británii při posuzování případu Crisp v Apple Retail (UK) Ltd.¹⁸ V daném sporu společnost Apple dala výpověď panu Crispovi za jeho kritická vyjádření vůči společnosti a jejímu novému produktu na jeho profilu na sociální síti. Příslušný soud dovodil, že výpověď byla dána řádně a při svých závěrech vzal mj. v úvahu skutečnost, že společnost své zaměstnance důkladně proškolila ohledně jejich vhodného chování a interní politiky založené na důrazu na dodržování jejího dobrého jména, a také

17 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 8. 2012, sp. zn. 21 Cdo 1771/2012.

18 Rozhodnutí Pracovněprávního soudu ze dne 5. 8. 2011, sp. zn. ET/1500258/11.

” Regulace chování zaměstnanců může být upravena v pracovní smlouvě a ve vnitřních předpisech.

ohledně případné odpovědnosti vyplývající z pochybení zaměstnanců.¹⁹

Jak vyplývá z výše uvedeného, zaměstnavatelé mohou v rámci prevence regulovat chování zaměstnanců na sociálních sítích v zásadě třemi prostředky. V mezích kolektivní smlouvy, pokud je zaměstnavatel takovou smlouvou vázán, mohou být pravidla pro chování zaměstnanců na sociálních sítích upravena prostřednictvím (i) pracovní smlouvy; (ii) interních směrnic; a (iii) proškolením zaměstnanců.

19 Obdobně ve Velké Británii Pracovněprávní soud v případě Teggart v TeleTech ze dne 11. 12. 2011, sp. zn. NIIT 00704/11 rozhodl ve prospěch společnosti, která dala výpověď zaměstnanci, co na sociálních sítích uveřejnil příspěvek, který byl vůči jeho kolegyni diskriminační.

VÝKLAD PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

Výklad právního jednání podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) přináší nové koncepty, zejména s ohledem na rozdíly oproti dřívější právní úpravě podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“).

1. PRÁVNÍ JEDNÁNÍ

Pro vysvětlení problematiky výkladu právního jednání je nejprve nezbytné vysvětlit samotný pojem právního jednání. Pojem právní jednání nahradil dřívější pojem právní úkon. OZ se tak odchýlil od původní terminologie ObčZ, který právní úkon definoval jako „*projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.*“ Pojmy právního jednání a právního úkonu však zůstávají totožné, důvodová zpráva jako hlavní důvod změny uvádí snahu opustit terminologii spojenou s minulým režimem a přiklonit se k tradičním výrazům.

Změnou oproti úpravě v ObčZ je, že OZ definici právního jednání záměrně neobsahuje. Hlavním důvodem pro vypuštění definice právního jednání je obtížnost jejího komplexní vymezení a do jisté míry i zbytečnost takového vymezení. OZ se namísto definice samotného právního jednání více zaměřuje na jeho následky. Neznamená to však, že by se změnil obsah pojmu právního jednání oproti právnímu úkonu. Jako v případě právního úkonu i právní jednání je projev vůle, který směřuje k vyvolání právních následků, které právní řád s takovým projevem vůle spojuje.

Právním následkem bude zejména vznik, změna nebo zánik práv a povinností. OZ výslovně upravuje následky právního jednání, tak že „*Právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.*“¹ Stěžejním sdělením je, že právní jednání (jakým je kupříkladu kupní smlouva) nevyvolá pouze právní následky, které jsou v něm výslovně vyjádřené, ale rovněž následky, které s takovým právním jednáním spojuje především zákon,

ale i zvyklosti, dobré mravy a zavedená praxe stran. V případě kupní smlouvy tedy nelze vyvozovat její právní následky pouze z její explicitní textace, ale je nutné zohlednit rovněž ustanovení a pravidla zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran. Takto stanovené právní následky však mohou strany vyloučit nebo je alespoň do jisté míry minimalizovat. I v případě následků právního jednání se totiž uplatní široká autonomie vůle, která vyplývá z ustanovení § 1 odst. 2 OZ². Pokud si tedy v rámci kupní smlouvy strany upraví veškeré právní následky, které v rámci právního poměru založeného kupní smlouvou mohou eventuálně nastat a příslušná zákonná ustanovení vyloučí, nebude možné z kupní smlouvy vyvozovat právní následky, které by s ní spojoval zákon v případě absence explicitních ustanovení. Vyloučit, případně zvolit odchylnou úpravu však lze pouze v případě ustanovení, u nichž to OZ výslovně nezakazuje, těch ale OZ se svým důrazem na smluvní svobodu obsahuje minimum. Zejména se jedná o ustanovení, která chrání slabší stranu, například spotřebitele.

Obdobným způsobem lze vyloučit právní následky zvyklostí a zavedené praxe stran, a to nejsnáze proklamací, že předmětná smlouva obsahuje veškeré zvyklosti a zavedenou praxi stran a použití dalších zvyklostí a zavedené praxe stran, jež ve smlouvě nejsou výslovně uvedeny, strany vylučují. Limitem takovýchto ujednání bude opět ustanovení § 1 odst. 2 OZ, konkrétně část, která zakazuje odchýlná ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti. Vyloučit dobré mravy, které zmiňuje ustanovení § 545 OZ, podle našeho názoru nejde, takové ustanovení by totiž zcela jistě porušovalo dobré mravy podle ustanovení § 1 odst. 2 OZ. Lze představit pouze ujednání, které by ve

1 Viz. ustanovení § 545 OZ.

2 Ustanovení § 1 odst. 2 stanoví: „Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchýlně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“

„Pojmy právního jednání a právního úkonu však zůstávají totožné, jako v případě právního úkonu i právní jednání je projev vůle, který směřuje k vyvolání právních následků, které právní řád s takovým projevem vůle spojuje.

smlouvě dobré mravy pouze specifikovalo, a to samozřejmě v intenci, kterou právní teorie dobrým mravům přisuzuje. Takové ujednání by však spíše prohlubovalo právní jistotu stran smlouvy, než by stanovilo stranám nová práva a povinnosti.

Pro posouzení, zdali se jedná o právní jednání způsobilé vyvolat právní následky, je klíčové naplnění pojmových znaků právního jednání, těmi jsou projev vůle, záměr vyvolat právní následky a uznání projevu vůle právním řádem. Pokud tyto pojmové znaky nejsou naplněny, nelze hovořit o právním jednání. Nelze rovněž uvažovat o aplikaci ustanovení § 545 OZ, upravující následky právního jednání a obecných ustanovení o výkladu právních jednání.

Příkladem jednání, které není právním jednáním, je například vedení ruky při podpisu smlouvy. Zde zcela chybí vůle „jednajícího“, respektive není naplněn pojmový znak právního jednání, kterým je projev vůle. Jiným případem bude projev vůle, kterým jednajícím nesleduje záměr vyvolat právní následky. Příkladem mohou být případy tzv. společenských úsluh, kdy se sice jedná o projev vůle jednajícího, ale důvodem takového projevu vůle není právní norma, ale morální nebo společenské zvyklosti. Dalším příkladem je jednání v žertu. Výsledek bude stejný jako v případě, kdy projev vůle chybí, nebude se vůbec jednat o právní jednání. Posledním pojmovým znakem právního jednání je uznání projevu vůle právním řádem, příkladem může být jednostranné prohlášení jednajícího o tom, že určitý pozemek se převádí do jeho vlastnictví. Takový projev vůle může být vážný (existuje vůle jednajícího) a záměrem může být způsobení právních následků (nabytí vlastnictví pozemku), právní řád však s takovýmto projevem vůle nespojuje žádné právní následky.

Pouze právní jednání může být předmětem výkladu právního jednání podle OZ. Nelze ho tedy aplikovat na případy, kdy projev vůle chybí, chybí-li záměr vyvolat právní následky nebo jde o jednání protiprávní.

Právní jednání je projev vůle zaměřený na vyvolání určitých právních následků, kterými jsou zejména vznik, změna nebo zánik subjektivních práv či povinností. Obsahem právního jednání je určení právních následků, které právní jednání vyvolává. Právě obsah právního jednání je předmětem jeho výkladu, interpretace. Úkolem výkladu právního jednání je tedy zjistit, jaké právní následky sledovala vůle účastníků právního jednání. Rozlišujeme tzv. jednostranné a dvoustranné právní jednání. Dvoustranným právním jednáním je smlouva nebo dohoda. K dokončení dvoustranného právního jednání (k jeho tzv. perfekci) je třeba souhlasu obou stran. V případě smlouvy se tedy obě strany musí shodnout na obsahu smlouvy. Jednostranné právní jednání může být dokončené (tzv. perfektní) již samotným projevem vůle, například tedy sepsáním závěti, v takovém případě hovoříme o jednostranném neadresovaném jednání. Jiným případem jednostranného právního jednání je například odstoupení od smlouvy, které je jednáním adresovaným, aby došlo k jeho dokončení (perfekci), je nutné jeho obsah nejprve doručit adresátovi.

2. VÝKLAD PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

Výklad právního jednání slouží k zjištění významu a smyslu právního jednání. Význam výkladu právního jednání je evidentní v případě, že právní jednání je nejasné. Výklad právního jednání se pak nabízí jako jediná možnost, jak zjistit vůli jednající osoby. Právnímu výkladu je však nutné podrobit i právní jednání, které nevzbuzuje, co se se týče obsahu, pochybnosti³. Teprve až výkladem právního jednání lze dojít k závěru, zdali je právní jednání jasné či nikoli. Jinak řečeno až výkladem právního jednání lze zjistit, zdali projev jednající osoby navenek (například návrh na smlouvy) je skutečně v souladu s vůlí jednající osoby, odpovídá-li jejímu skutečnému záměru. Může tedy nastat situace, kdy jednající osoba sice jasně vyjádřila následky, které zamýšlí svým jednáním způsobit, ale toto vyjádření neodpovídá skutečné vůli jednající osoby. Skutečnou vůli,

3 Viz. Melzer, Metodologie, s 78., m. č. 70.

„Pokud nejsou naplněny pojmové znaky jako projev vůle, záměr vyvolat právní následky a uznání projevu vůle právním řádem, nelze hovořit o právním jednání.“

záměr jednatelovy osoby umožňuje poznat až výklad právního jednání.

Úprava výkladu právního jednání je systematicky zařazena do obecné části OZ a týká se veškerých právních jednání, dvoustranných, jednostranných, adresovaných a neadresovaných. Z dikce ustanovení § 556 až 558 OZ však lze dovodit, že tyto nelze aplikovat na neadresované právní jednání, jakým je například již zmiňovaná závěť. Její úprava však obsahuje zvláštní výkladová pravidla, a to konkrétně v ustanovení § 1494 odst. 2 OZ: „Závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele. Slova použitá v závěti se vykládají podle jejich obvyklého významu, ledaže se prokáže, že si zůstavitel navykł spojovat s určitými výrazy zvláštní, sobě vlastní smysl.“ Další výklad se tedy na neadresované právní jednání nebude vztahovat.

2.1 Posuzování právního jednání podle jeho obsahu

Úvodní ustanovení § 555 OZ stanoví, že právní jednání se posuzuje podle jeho obsahu. Při výkladu právního jednání tedy nelze vycházet z označení, názvu právního jednání, které si jeho autor zvolil, ale je třeba se zaměřit na jeho samotný obsah. Nelze totiž předpokládat, že jednatelovy osoba vždy správně označí, kvalifikuje obsah svého právního jednání, a to zvláště v případě, kdy jednatelovy osoba nemá patřičné právní vzdělání. Pokud si tedy strany sjednají například nájem, tedy dočasné užívání věci za úplatku a takové právní jednání označí za půjčku, nebude to mít pro posouzení právního jednání žádný význam.

Výše uvedené se může zdát na první pohled zjevné a logické, zvláště s ohledem na zásadu autonomie vůle. V právní praxi tomu ale tak být nemusí, typickým příkladem formalistického přístupu je judikatura Nejvyššího soudu České republiky ve věci sjednání smluvní pokuty pro případ výkonu práva, nikoli porušení smluvní povinnosti. V praxi se často vyskytovaly případy, kdy ustanovení smlouvy, jež bylo materiálně odstoupením od smlouvy, bylo formálně označeno jako smluvní pokuta nebo bylo za smluvní pokutu soudem

považováno, pokud se jednalo o označení, které ObčZ neznal. Příkladem může být následující smluvní ujednání: „V případě storna kupní smlouvy je kupující povinen zaplatit smluvní pokutu podle § 544 ObčZ ve výši 25 % smluvní ceny zboží.“⁴ Nejvyšší soud České republiky považoval takové ujednání za sjednání smluvní pokuty pro případ výkonu práva, nikoli porušení povinnosti a jako takové ho posoudil za neplatné z důvodu rozporu s účelem smluvní pokuty. Je evidentní, že Nejvyšší soud ČR zde neposuzoval právní jednání podle jeho skutečného obsahu, nýbrž jeho formálního označení. Obsahem je výše citované ustanovení odstupným pro případ odstoupení od smlouvy a jako takové mělo být také vyloženo.

2.2 Zastírané právní jednání

OZ dále upravuje tzv. zastírané, předstírané jednání neboli jednání „naoko“⁵. V odborné terminologii se takové právní jednání nazývá simulované, respektive disimulované, za simulované jednání se označuje jednání, které jednatelovy osoba předstírá, a to zpravidla aby zakryla, disimulovala jednání jiné. Může se jednat o jednání jednostranné, ale častěji půjde o jednání dvoustranné (například kupní smlouvu). Simulovaným jednáním může být zastírána povaha celého právního jednání nebo pouze jeho část. Příkladem jednání, kdy je zastírána jeho celá povaha, je předstírané, simulované uzavření darovací smlouvy namísto zastřené, disimulované smlouvy kupní, čímž strany mohou sledovat obcházení daňových předpisů. O zastření pouze části právního jednání se bude jednat v případě, kdy kupní cena v kupní smlouvě nebude odpovídat skutečné částce, za kterou koupě proběhla, důvodem opět může být snaha o obcházení daňových předpisů. Vedle snahy obházet zákonnou úpravu může předstírané, simulované jednání vést přímo k jejich poruše, a to např. pokud strany uzavřou fiktivní smlouvu o poskytování reklamních služeb, kdy skutečným účelem bude poskytnutí úplatku nebo legalizace výnosů ze zákonem nepovolené činnosti.

Pro předstírané, simulované jednání platí, že záměrem jednatelovy není vyvolat právní následky,

4 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 182/2001.

5 Viz. ustanovení § 555 odst. 2 OZ.

” Obsahem právního jednání je určení právních následků, které právní jednání vyvolává.

kteří jsou obsahem předstíraného, simulovaného právního jednání. Nelze tedy mluvit o vážném projevu vůle jednající osoby a takové jednání je nutné označit za zdánlivé podle ustanovení § 552 OZ⁶. Naopak jednání zastírané, disimulované se posoudí jako platné právní jednání, a to podle jeho skutečné povahy, jak stanoví ustanovení § 555 odst. 2 OZ⁷. Skutečná povaha zastíraného jednání znamená skutečný úmysl jednajícího, který byl znám jeho adresátům v případě jednostranného právního jednání či podle společného úmyslu stran v případě smluv.

Neznamená to však, že zastírané právní jednání je platné bez dalšího, nejedná se pouze o zdánlivé právní jednání z důvodu nedostatku vážnosti vůle. Dále bude u zastíraného právního jednání nutné posoudit další náležitosti právního jednání, s ohledem na charakter a účel zastíraného právního jednání, především jeho zákonnost a soulad s dobrými mravy.

Důležitou otázkou, kterou je potřeba u zastíraného právního jednání vyřešit, je postavení třetích osob, které nejsou u zastíraného dvoustranného nebo vícestranného právního jednání ani jednou ze stran, případně osob, které nejsou adresáty jednostranného právního jednání. Pro třetí osoby mohou ze zastíraného právního jednání plynout různé právní následky (typicky se může jednat o smlouvy ve prospěch třetí osoby) a jejich dobrou víru v platnost zastíraného právního jednání je třeba chránit.

Podle ObčZ se nebylo možné dovolat neplatnosti zastíraného právního jednání vůči účastníkovi, který právní jednání považoval za nezastírané⁸. Termín účastník podle právní teorie vztahující se k ObčZ zahrnoval i třetí osoby, jejichž dobrá víra v platnost právního jednání byla ustanovením chráněna. OZ výše uvedenou úpravu nepřejal a uvedenou situaci je nutno překlentout výkladem. V zásadě se nabízejí dvě možnosti řešení, a to (a) považovat vůči třetí osobě zdánlivé právní jednání za platné

nebo (b) vyvodit odpovědnost jednajících osob za zastírané právní jednání v podobě odpovědnosti za škodu.

Jak již bylo zmíněno výše, právní jednání trpící nedostatkem vážnosti vůle je zdánlivé, nicotné a podle ustanovení § 522 OZ se k němu nepřihlíží. Nemůže tedy ani vyvolat právní následky a ve vztahu k třetím osobám nestanoví OZ jakoukoli výjimku, lze tedy dovodit, že zdánlivé právní jednání vůči třetím osobám žádné právní následky nemá. Komentář OZ⁹ k ustanovení § 522 OZ uvádí, že při posuzování nevážné vůle je nutné zohlednit teorii projevu. Podle této teorie je při posuzování závaznosti právního jednání nutno zásadně vycházet z toho, jakým způsobem byla vůle projevována. Pokud je projev učiněn způsobem, z něhož lze usuzovat na vážnost vůle, je jednající projevem vůlí vázán. Ve vztahu mezi účastníky právního jednání nad objektivním projevem převáží jejich skutečná vůle, ale ve vztahu k třetí osobě by se měla uplatnit závaznost objektivního projevu.

Z výše uvedeného vyplývá teoretická možnost třetích stran dovolat se právních následků, které pro ně plynou ze zdánlivého právního jednání, a to v zásadě po účastnících, kteří takovou zdánlivost způsobili. V případě možného odmítnutí takovéto argumentace je vhodné alternativně požadovat po osobě, která právní jednání předstírala, simulovala, požadovat náhradu škody. Avšak i přesto nedochází k prolomení principu, že třetí osoba nemůže od jiného (tedy ani od účastníků nevážného právního jednání) získat více práv či lepší právo, než jaké účastníci právního jednání mají. Právní následky zdánlivého jednání se musí týkat přímo třetí osoby.

Pokud by tedy kupříkladu došlo k situaci, kdy z důvodu absence vážnosti právního jednání je nutné považovat kupní smlouvu za zdánlivou a jedna ze stran této smlouvy by domnělé právo plnění postoupila na třetí osobu, nemůže tato

6 Ustanovení § 552 OZ stanoví: „O právní jednání nejde, nebyla-li zjevně projevována vážná vůle.“

7 Ustanovení § 555 odst. 2 OZ stanoví: „Má-li být určitým právním jednáním zastíráno jiné právní jednání, posoudí se podle jeho pravé povahy.“

8 Ustanovení § 41a odst. 2.

9 Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.

” Pro předstírané, simulované jednání platí, že záměrem jednajícího není vyvolat právní následky a nelze tedy mluvit o vážném projevu vůle jednající osoby.

třetí osoba nabýt právo na domnělé plnění, jelikož právo na plnění z důvodu zdánlivosti nikdy nevzniklo. Třetí osoba nemůže následným jednáním získat od jedné ze stran kupní smlouvy více práv či lepší práva, než jaká druhá strana této smlouvy má. Pokud tedy ani jedna ze stran nevážné kupní smlouvy žádné právo nenabude, nemůže je ani převést na třetí osobu.

2.3 Úmysl jednajícího

Při interpretaci právního jednání nelze vycházet pouze z jeho obsahu podle ustanovení § 555, ale je rovněž nutné zohlednit úmysl jednajícího. Ne vždy totiž bude obsah právního jednání, tedy to, co jednající projevili navenek, shodné s tím, co provést vskutku zamýšlel. Takové situace jsou přirozené a nelze je eliminovat, nelze očekávat, že každý jednající se dokáže z hlediska práva vyjádřit jasně a srozumitelně. Je tedy zcela namístě, aby se význam právního jednání posuzoval právě podle skutečné vůle, záměru jednajícího, nikoli z formálního jazykového hlediska. Za účinnosti ObčZ se soudy často přikláněly k doslovnému, formálnímu výkladu právního jednání, tedy proti vůli jednajícího a v případech smluv i proti vůli jednajících. Nezřídka tedy nastala situace, kdy soud rozhodl způsobem, který ani jedna ze stran sporu nepovažovala za příznivý.

V případě dvoustranného právního jednání je však nutné vedle skutečné vůle jednajícího zohlednit i znalost této skutečné vůle druhou stranou. Smlouva ze své podstaty vychází z konsenzu smluvních stran, nelze tedy dopustit, aby se jedna ze stran dovolávala své skutečné vůle, která je v rozporu s ujednáními ve smlouvě, aniž by o této skutečné vůli měla druhá strana jakékoli ponětí. Aby tedy bylo možné ustanovení smlouvy posoudit podle vůle jednajícího, je nutné nejprve prokázat, že druhá strana o tomto úmyslu věděla, anebo vědět musela.

Nelze-li skutečný úmysl jednajícího zjistit, nebo nelze-li dokázat, že o tomto skutečném úmyslu věděla nebo musela vědět druhá strana, je nutné objektivní posouzení právního jednání. To znamená přisoudit právnímu jednání takový význam, jaký by mu zpravidla přikládala kterákoli průměrně rozumná osoba, kdyby byla v postavení adresáta

projevu vůle.¹⁰ Jde o pravidelné přikládání významu, nejde tedy o význam, který by projevu vůle přikládal ten, kdo jednání vykládá.

Skutečnou vůli jednajícího není vždy jednoduché poznat. Jedná se o niterní záležitost dané osoby a je tedy nutné spolehnout se zejména na její vlastní prohlášení, výpověď. To může být zejména v případě sporu problematické, proto OZ ve svém ustanovení § 556 odst. 2 dává návod, jak skutečnou vůli jednajícího poznat do jisté míry objektivně. Při hodnocení projevu vůle se přihlédne k tomu, co právnímu jednání předcházelo, k tomu, jak strany následně daly najevo, jaký obsah a význam právnímu jednání přikládají. Příkladem může být situace, kdy jedna ze stran tvrdí, že nevěděla, co znamená nebo znamenalo určité ustanovení smlouvy, přesto se po jejím uzavření podle tohoto ustanovení začala chovat. Z toho lze dovozovat, že určitou představu o významu daného ustanovení přeci jen měla, jinak by se podle něj nechovala vůbec. Pokud se druhá strana smlouvy proti takovému chování nijak následně nevymezila, lze usuzovat, že takto zvolený postup byl rovněž v souladu s její vůlí, jinak by jistě něco namítala. Taková případná úvaha však vždy bude na soudu, který bude v konkrétní věci rozhodovat. Vzhledem k tomu, že k výše zmíněnému závěru o skutečné vůli jednajících osob lze dojít pouze na základě nepřímých důkazů (přímým důkazem by mohla být jediná výpověď stran), je zcela namístě, že soud k těmto závěrům podle ustanovení § 556 odst. 2 pouze přihlédne. Dalším objektivním hlediskem pro interpretaci právního jednání je zavedená praxe stran. Využití lze hledat především ve vztazích mezi podnikateli, kdy řada obchodů probíhá opakovaně, a je tedy možné uvažovat o určité praxi stran.

2.4 Specifika výkladu právního jednání ve styku s podnikatelem

V ustanovení § 558 OZ obsahuje zvláštní úpravu výkladu právního jednání ve styku s podnikatelem. Právním stykem s podnikatelem se rozumí situace, kdy alespoň jednou stranou takového styku je podnikatel. Podnikatelem je podle ustanovení § 420 OZ ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem

¹⁰ Ustanovení § 556 OZ odst. 1 věta druhá: „Nelze-li zjistit úmysl jednajícího, přisuzuje se projevu vůle význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen.“

” Je potřeba význam právního jednání posuzovat podle skutečné vůle, záměru jednajících, nikoli jen z formálního jazykového hlediska.

bem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.

V rámci ustanovení § 558 OZ je pak nutné rozlišovat dvě rozdílné situace, a to styk výhradně mezi podnikateli, nebo styk podnikatele s jinou osobou, typicky spotřebitelem. Důvodem tohoto rozdílu jsou vyšší nároky, které OZ klade na odbornost podnikatele. To je přirozené, podnikatel by se měl vyznat v oboru, ve kterém podniká a obecně zachovávat jistou míru opatrnosti a pečlivosti při plnění svých povinností, ač přímo nesouvisí s oborem jeho činnosti. Stejně znalosti a míru opatrnosti však nelze očekávat od osoby, která se podnikáním nezabývá.

Podle věty první ustanovení § 558 odst. 1 OZ se výrazu, kterému lze přikládat různý význam, přisoudí význam, který má v takovém styku pravidelně. Citované ustanovení míří na případy, kdy určitý výraz získal v některé oblasti podnikání specifický nebo typický význam, často odlišný od významu obecného. Pokud je takový výraz součástí právního jednání, může vzniknout otázka, jaký konkrétní význam mu účastníci chtěli přidělit.

Pokud půjde o styk pouze mezi podnikateli, bude mnohoznačnému výrazu přisouzen význam, který má v takovém styku pravidelně. V době, kdy je značná část právního jednání formalizovaná a jednotlivé výrazy důkladně specifikovány, si lze aplikaci tohoto ustanovení představit například u telefonických objednávek. Příkladem může být situace, kdy si zájemce od podnikatele zabývajícího se autobusovou přepravou objedná jeden autobus. Ve styku s tímto podnikatelem to bude znamenat poptávku po nájemní smlouvě na jeden autobus, nikoli tedy například poptávku po koupi jednoho autobusu. Podobné případy si lze představit kromě dopravy i v dalších oblastech jako například stavebnictví, pojišťovnictví, zdravotnictví nebo bankovníctví.

V případě osob, které podnikateli nejsou, nelze vycházet z předpokladu, že znají význam výrazů pravidelně používaných mezi podnikateli. OZ proto stanoví pravidlo, že výraz použitý v právním styku s podnikatelem se posuzuje podle významu, který mu je pravidelně přikládán, se ve vztahu k nepodnikateli použije pouze tehdy, bude-li prokázáno, že mu takový význam v době vzniku právního jednání byl skutečně znám. V opačném případě je třeba vycházet z obecného významu použitého pojmu, tedy z významu, který se mu obvykle přikládá v běžném styku.

Ustanovení § 558 OZ doplňuje obecná pravidla o výkladu právního jednání. Není tedy svojí povahou ustanovením speciálním, které je nutné použít přednostně před ustanovením obecným. Je tedy možné v rámci výkladu právního jednání dojít k závěru, že úmyslem jednajících bylo dát použitému výrazu jiný význam, než ten, který mu přisuzuje ustanovení § 558 odst. 1 OZ. Pak je třeba respektovat právě tento význam, který danému výrazu zamýšleli dát účastníci právního jednání. Obdobným případem je zavedená praxe stran, bude-li z ní vyplývat určitý význam použitého výrazu, dostane přednost před významem, který je s ním jinak v dané oblasti podnikání pravidelně spojován podle ustanovení 558 odst. 1.

2.5 Obchodní zvyklosti

Dalším důležitým aspektem při výkladu právního jednání jsou obchodní zvyklosti. K zvyklostem obecně, tedy včetně zvyklostí obchodních, lze přihlížet podle OZ pouze v případech, kdy se jich dovolává zákon¹¹. V případě výkladu právního jednání upravuje zvyklosti ustanovení § 545 OZ, podle něhož právní jednání vyvolává nejenom ty právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, ale i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí (mezi něž patří i zvyklosti obchodní) a zavedené praxe stran. Ustanovení § 558 odst. 2 věta první pak stanoví, že v právním styku podnikatelů se přihlíží k obchodním zvyklostem zachováva-

11 Ustanovení OZ § 9 odst. 2: „Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolává-li se jich zákon.“

„Je nutné rozlišovat styk výhradně mezi podnikateli, nebo styk podnikatele s jinou osobou, typicky spotřebitelem, OZ totiž klade vyšší nároky na odbornost podnikatele.

ným obecně, nebo v daném odvětví, ledaže to vyloučí ujednání stran nebo zákon.

V prvním případě obchodní zvyklosti určují následky právního jednání, které v něm nejsou výslovně vyjádřeny, ale vyplývají z jeho povahy a účelu (následky mlčky sjednané). V případě druhém OZ vymezuje obchodní zvyklosti mezi podnikateli jako další pramen práva. Ve vztazích mezi podnikateli tedy platí obecná závaznost obchodních zvyklostí a jejich přednost před dispozitivními normami zákona, kterých je v OZ většina. Podnikatelé však použití obchodních zvyklostí mohou vyloučit, nebo si sjednat přednost dispozitivních norem zákona před obchodními zvyklostmi, takové pravidlo v minulosti ostatně stanovil i zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „**ObchZ**“). Stejně může použití obchodních zvyklostí v určitém případě vyloučit zákon.

Obchodní zvyklosti mají vždy určitou osobní, věcnou a místní působnost. Z hlediska věcné působnosti platí, že obchodní zvyklosti mohou být zachovávané obecně, mohou se vztahovat k určitému odvětví, nebo pouze k jednotlivému smluvnímu typu. Z hlediska místní působnosti mohou být obchodní zvyklosti místní, národní či mezinárodní.

Obchodní zvyklosti nejsou publikovány ve Sbírce zákonů ČR, proto se v jejich případě neuplatní zásada - soud zná právo¹². V případě soudního sporu je tedy třeba existenci obchodní zvyklosti prokázat, a to včetně její věcné, místní a případně osobní působnosti.

Jak již bylo řečeno, účastníci se mohou dohodnout, že obchodní zvyklost nebude mít přednost před dispozitivními ustanoveními zákona. Avšak OZ stanoví, že i přesto se obchodní zvyklost použije, pokud ten, kdo se jí dovolává, prokáže, že druhá strana určitou zvyklost musela znát a s postupem podle ní byla srozuměna. K tomu, aby bylo možno usuzovat na srozumění druhé strany s použitím obchodní zvyklosti i přes předchozí dohodu, podle níž se má použít před touto zvyklostí zákon, bude třeba, aby tato strana dala určitým konkrétním chováním najevo, že považuje tuto obchodní zvyklost ve vztahu k danému právnímu jednání za závaznou, typicky podle ní začala jednat.

12 Spíše známá v latině jako *iura novit curia*.

3. NEPLATNOST PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

S problematikou výkladu právního jednání úzce souvisí otázka jeho platnosti. Teprve až výkladem právního jednání lze zjistit, zdali je právní jednání platné či neplatné. Neplatnost právního jednání je sankce, kterou OZ ukládá za vady právního jednání. Vady v náležitostech právního jednání je nutné odlišovat od absence pojmových znaků právního jednání, které mají za následek zdanlivost právního jednání, nikoli jeho neplatnost. Toto dělení je zásadní pro určení následků, které s neplatností, respektive zdanlivostí OZ spojuje. Neplatnost právního jednání znamená, že právní jednání sice existuje, ale hledí se na ně jako by nebylo učiněno, a proto nemá žádné právní následky. Do doby, než soud prohlásí právní jednání za neplatné, lze však hovořit nanejvýš o domněnce neplatnosti. K prohlášení neplatnosti je tedy třeba rozhodnutí soudu, do jehož účinnosti je třeba se potenciálně neplatným právním jednáním řídit.

Podle toho, kdo se může neplatnosti dovolat (prostřednictvím žaloby, nebo procesní námítky proti podané žalobě), nebo zda je soud sám povinen k neplatnosti přihlídnout bez toho, aby se jí někdo dovolal nebo ji namítal, rozlišujeme neplatnost absolutní a relativní. Dělicím kritériem pro určení absolutní a relativní neplatnosti jsou zájmy, k jejichž ochraně je neplatnost stanovena. O relativní neplatnost se podle ustanovení §586 odst. 1 jedná, jde-li o ochranu zájmu určité konkrétní osoby, určení neplatnosti se může dovolávat pouze tato osoba. O absolutní neplatnost půjde v případě ochrany zájmů obecného a dovolat se neplatnosti takového právního jednání může kdokoli a soud k ní přihlíží z úřední povinnosti. Kritéria absolutní a relativní neplatnosti jsou tedy dána obecně a je třeba je zvažovat u každého konkrétního případu. Obecně však OZ preferuje neplatnost relativní.

Na relativně neplatné právní jednání se od samého počátku hledí jako na platné, ledaže ten, na jehož ochranu je neplatnost právního jednání zákonem stanovena, se neplatnosti dovolá, a soud závazně rozhodne, že dotyčné právní jednání je neplatné. Právní jednání se pak považuje za

” K zvyklostem obecně, tedy včetně zvyklostí obchodních, lze přihlížet podle OZ pouze v případech, kdy se jich dovolává zákon.

neúčinné. Relativní neplatnost má tedy zpětné účinky k okamžiku učinění právního jednání.

3.1 Preference platnosti právního jednání

Prvním pravidlem pro posuzování platnosti právního jednání je ustanovení § 574 OZ, které stanoví, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné, než jako na neplatné. Obsahem se jedná o výkladové pravidlo a je třeba jej uplatňovat společně s ostatními výkladovými pravidly v ustanoveních § 556 až 558 OZ. Pokud je stranami projevěná vůle nejasná nebo obtížně srozumitelná a jeden z možných výkladů vede k závěru o částečné či úplné neplatnosti právního jednání, zatímco jiný k závěru o jeho platnosti, je třeba vždy upřednostnit jeho platnost.

Důvodem pro zařazení tohoto pravidla na první místo v řadě ustanovení věnovaných neplatnosti právních jednání byla přetrvávající praxe obecných soudů před účinností OZ, podle které ObčZ obsahoval zásadně kogentní ustanovení a každá odchylka právního jednání od ObčZ byla sankcionována neplatností, a to absolutní. Absolutní neplatnost mohla být připomenuta bez návrhu stran kdykoli, klidně 20 a více let ode dne, kdy byla uzavřena smlouva. To mělo za následek narušení právní jistoty smluvních stran a leckdy obtížné vyrovnání zrušených vztahů.

Z obecného výkladového pravidla, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné, vychází OZ zákoník i v řadě ustanovení týkajících se vzniku právního jednání. Příkladem jsou ustanovení § 1725 a § 1745 OZ, která upravují okamžik uzavření smlouvy, respektive vznik právního jednání. Podle těchto ustanovení smlouva vznikne již v momentě, kdy se strany shodnou na jejím obsahu, respektive v okamžiku přijetí nabídky jednou ze smluvních stran. Platnost smlouvy tedy není odložena na pozdější moment, například poskytnutí plnění, předání věci.¹³

13 Jedná se o obecné pravidlo, výjimkou jsou například ustanovení § 2390 OZ o zápůjčce a § 2193 o výpůjčce, v těchto případech je k uzavření smlouvy nutné, aby došlo k předání věci, která je předmětem závazku. Jedná se o tzv. reálné smlouvy a svojí povahou jsou odlišné od smluv konsenzuálních, u kterých stačí ke vzniku smlouvy shoda nad obsahem smlouvy.

Stejně tak platnost smlouvy podle ustanovení § 1726 OZ nenaruší, pokud si strany neujednají veškeré náležitosti smlouvy, které si ujednat měly, pokud lze rozumně předpokládat s přihlédnutím k jejich následnému chování, že by smlouvu uzavřely i bez ujednání této náležitosti. Chybějící náležitosti smlouvy však nemohou být náležitostmi podstatnými¹⁴. Může se však jednat o záležitosti, jejichž úpravu ve smlouvě považovala jedna nebo obě strany při vyjednávání o jejím obsahu za důležité, ale ve výsledném znění smlouvy byly opomenuty, ačkoli byly předmětem jednání nebo obsahem smlouvy o smlouvě budoucí. Výsledná smlouva však bude fikcí považována za platnou, pokud z okolností plyne nebo plynulo, že ji strany za platnou považovaly. To lze dovodit mimo vyjádření stran zejména tím, že další jednání o smlouvě již neprobíhala a smluvní strany počaly podle smlouvy plnit.

Rovněž ustanovení § 1743 a § 1744 OZ týkající se akceptace nabídky preferují platnost právního jednání před jeho neplatností. Podle ustanovení § 1743 OZ má i pozdní přijetí nabídky na uzavření smlouvy účinky přijetí včasného, pokud navrhovatel bez zbytečného odkladu alespoň ústně vyrozumí osobu, které nabídku učinil, že přijetí považuje za včasné, nebo se začne podle nabídky chovat. Ustanovení § 1744 pak umožňuje tzv. konkludentní uzavření smlouvy, když stanoví, že k přijetí nabídky postačí, pokud se adresát podle nabídky začne chovat, za předpokladu, že je to slučitelné s obsahem nabídky nebo praxí, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo je-li to obvyklé.

3.2 Hlavní důvody neplatnosti

Ustanovení § 580 až 585 OZ obsahují hlavní důvody neplatnosti, jde tedy o důvody, které zákonodárce považuje za nejdůležitější, nejde však o důvody jediné. Hlavní důvody neplatnosti jsou následující:

14 Těmi jsou zejména náležitosti uvedené v prvním ustanovení u jednotlivých smluvních typů. Podle ustanovení § 1732 OZ jsou to náležitosti, které smlouva musí obsahovat, aby mohla být nabídka na její uzavření přijata jedno-
duchým a nepodmíněným přijetím.

„Neplatnost právního jednání znamená, že právní jednání sice existuje, ale hledí se na ně jako by nebylo učiněno, a proto nemá žádné právní následky.

3.2.1 Rozpor s dobrými mravy

OZ podle ustanovení § 580 odst. 1 stanoví, že neplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, v případě absolutní neplatnosti OZ vyžaduje, aby se právní jednání podle ustanovení § 588 přičilo dobrým mravům zjevně. Z této skutečnosti však nelze dovozovat, že by rozpor s dobrými mravy mohl mít i jiný následek než absolutní neplatnost. Zjevný rozpor s dobrými mravy je třeba chápat tak, že se rozpor s dobrými mravy nepředpokládá, ale musí vyplývat z konkrétních okolností každého případu. Tento závěr je obsažen i v důvodové zprávě a odpovídá tedy i úmyslu zákonodárce.

Dobré mravy nejsou v OZ definovány, avšak jejich obsah lze dovodit z judikatury Ústavního soudu, podle níž se jedná o souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Nejedná se o konstantní soubor hodnot, ale je jej třeba vykládat v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního vztahu¹⁵.

Takto obecná definice dobrých mravů umožňuje flexibilně reagovat na potřeby právní praxe a plní funkci krajního korektivu obsahu právních jednání v případech, kdy jednání nemůže obstát pro rozpor s hodnotami, které dobré mravy chrání, případně pro výrazně nepřiměřené či nespravedlivé následky, které zakládá.

3.2.2 Rozpor se zákonem

Je-li právní jednání v rozporu se zákonem, je třeba zvážit, jaké následky takový rozpor ve vztahu k právnímu jednání zakládá. Neplatnost pro rozpor se zákonem nastává pouze v případech, kdy to smysl a účel zákona vyžaduje. Pokud tedy soudy posuzují rozpor právního jednání se zákonem, mají povinnost nejprve zjišťovat smysl a účel zákona, a pouze v případech, kdy zjištěný obsah a účel zákona sankci neplatnosti vyžaduje, směřjí stanovit neplatnost.

Následně je třeba zjistit, zda následek rozporu se zákonem nestanoví přímo právní norma,

kteřá byla porušena. Pokud právní norma sama následek stanoví, bude tento následek rozporu se zákonem speciální vůči obecnému ustanovení o neplatnosti podle ustanovení § 580 odst. 1 OZ, použije se tedy přednostně.

Speciální případy následků porušení zákona upravuje občanský zákoník na řadě míst. Předně jde o případy, kdy zákon stanoví, že se k jednání, které porušuje zákon, nepřihlíží, tedy o jednání zdánlivá. Právní jednání, k němuž se nepřihlíží, nevyvolává od počátku zamýšlené právní následky, k zdánlivosti soud přihlíží i bez návrhu účastníků z úřední povinnosti. V dalších případech stanoví OZ neplatnost právního jednání přímo, není tedy třeba zvažovat, zdali neplanost právního jednání odpovídá smyslu a účelu zákona. Přímo neplatná je tak například podle ustanovení § 1796 OZ smlouva, jejímž uzavřením došlo k lichvě¹⁶, podle ustanovení § 2286 odst. 2 OZ výpověď pronajímatele nájmu, pokud neobsahuje poučení nájemce o jeho právu vznést proti výpovědi námitky a navrhnout přezkoumání oprávněnosti výpovědi soudem nebo podle ustanovení § 2310 odst. 1 OZ výpověď nájmu prostoru sloužícího podnikání je neplatná, pokud neobsahuje důvod výpovědi. OZ však ustanovení, která přímo stanoví neplatnost určitého právního jednání, obsahuje více. Pokud je následek rozporu právního jednání se zákonem v konkrétním případě stanoven, přichází ke slovu obecné ustanovení § 580 odst. 1, podle nějž je neplatné takové právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.

Povinností soudu je před případným vyslovením neplatnosti vždy nejprve zjišťovat smysl a účel zákona, respektive smysl a účel zákonného ustanovení, které je pro dotyčné právní jednání relevantní, a dovodit neplatnost právního jednání jenom v případě, že zjištěný obsah nebo účel zákona sankcionování neplatností vyžaduje. Pokud soud neshledá, že v dotyčném případě smysl a účel zákona sankci neplatnosti vyžaduje, je jeho povinností žalobu na neplatnost zamítnout, případně ex offo zahájené řízení zastavit.

15 Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97-1.

16 Ustanovení § 1796 OZ: „Neplatná je smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru.“

” Hlavní důvody neplatnosti jsou rozpor s dobrými mravy, se zákonem, počáteční nemožnost plnění, omyl, nedostatek formy.

Na rozdíl od rozporu s dobrými mravy může být rozpor se zákonem sankcionován jak neplatností absolutní, tak relativní. V případech, kdy jsou určitá ujednání v OZ stranám výslovně zakázána, je nutné vždy dovodit neplatnost absolutní. Příkladem mohou být zakázaná ujednání u zástavního práva podle ustanovení § 1315 OZ, zákazy jednostranného započtení podle ustanovení § 1987 a 1988 OZ, omezení postupitelnosti pohledávky podle ustanovení § 1881, zakázaná ujednání u smlouvy o obchodním zastoupení podle ustanovení § 2519 odst. 1 OZ a další.¹⁷

3.2.3 Počáteční nemožnost plnění

Jedním ze základních obsahových předpokladů právního jednání je možnost jeho realizace. Jinak řečeno nelze založit povinnost k poskytnutí nemožného plnění. Je rozlišována nemožnost právní a faktická, skutková. O faktické nemožnosti lze hovořit například, pokud se jedna ze stran smlouvy zaváže vyléčit onkologické onemocnění pomocí talismanu. Právní nemožnost spočívá v překážce uskutečnění předmětného plnění, která má původ v právu. Například právní povaha věci vylučuje, aby byla služebnost cesty zřízena k motorovému vozidlu.

Je třeba odlišovat počáteční nemožnost plnění od nemožnosti následné, která nastává, jestliže není možné splnit povinnost ze závazku, což má zpravidla za následek jeho zánik, případně vznik povinnosti jiné (například náhradní plnění či povinnost k náhradě škody).

3.2.4 Neplatnost právního jednání pro nedostatek svéprávnosti a neschopnosti právně jednat z důvodu duševní poruchy

Svéprávnost je rozdílně upravena pro právnické a fyzické osoby. Pokud jde o právnické osoby, spadá počátek a konec jejich svéprávnosti vjedno s jejich vznikem a zánikem, a rozsah jejich svéprávnosti může omezit zákon. Člověk se stává plně svéprávným zásadně zletilostí, tedy dovršením věku 18 let. Před nabytím zletilosti lze nabýt svéprávnost priznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství.

¹⁷ Viz. Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2082 s.

3.2.5 Nedostatek formy

Pokud právní jednání nemá formu, kterou si strany spolu dříve ujednaly, nebo kterou pro takové právní jednání stanoví zákon, jedná se o právní jednání neplatné. Nedostatek formy však lze dodatečně zhojit, pokud tak strany učiní v zákonné nebo smluvně stanovené formě. Povaha a následky takového zhojení se však budou lišit podle toho, zdali se jednalo o neplatnost absolutní nebo relativní. V případě relativní neplatnosti se právní jednání považuje od počátku za platné, a to do doby než se neplatnosti dovolá osoba, k jejíž ochraně je sankce neplatnosti stanovena. Zhojením formy tedy žádný problém nenastává, pouze dojde k faktickému odpadnutí důvodu pro námitku neplatnosti a právní jednání bude platné zpětně od doby, kdy k němu došlo.

Jiná situace nastává v případě absolutní neplatnosti právního jednání, které nevyvolává žádné právní následky od samého počátku a soud k němu přihlíží i bez návrhu, tedy z úřední povinnosti. Absolutně neplatné bude právní jednání, které nebude mít formu, která je vyžadována přímo zákonem (například požadavek písemné formy zakladatelského právního jednání podle ustanovení § 123 odst. 2 OZ). Dodatečné zhojení formy v těchto případech nebude mít zpětné účinky.

Pokud tedy právní předpis stanoví určitou formu právního jednání, může k nápravě formy jednání dojít pouze tak, že strany spolu budou znovu právně jednat, tentokrát v náležité formě. Jen tímto způsobem lze dostatečně ochránit především třetí osoby, pro které jsou ustanovení zákona o formě právního jednání dána především. Právní následky právního jednání nastanou až poté, co došlo k opravnému právnímu jednání, tedy kdy projevu vůle stran byla dodána náležitá forma.

OZ pamatuje i na situaci, kdy je několik právních jednání spojeno jednou společnou vůlí do jediného jednání, přičemž některé z nich vyžaduje určitou formu, a tato forma dodržena není, takové neplatné jednání nezpůsobí samo o sobě neplatnost ostatních právních jednání.

” Stále platí, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné, než jako na neplatné.

3.2.6 Omyl

Omyl je mylná představa jednatelovy osoby o určitých skutečnostech důležitých pro právní jednání. Jak naznačuje definice, v praxi takové případy nejsou zcela neobvyklé, málokdy mají všechny jednatelovy strany dostatečnou představu o veškerých skutečnostech týkajících se právního jednání. Ne všechny případy omylů však mají za následek neplatnost právního jednání. Omyl působí neplatnost právního jednání pouze v případech, kdy není přiměřené či spravedlivé trvat na závaznosti právního jednání ve vztahu k účastníkovi, který jednal v omylu.

Tak je tomu vždy, pokud byl omyl vyvolán lstí druhého účastníka. V případě lsti je právně významný jakýkoli omyl, pokud tedy účastník učiní právní jednání v omylu vyvolaném lstivě druhou stranou, je takové právní jednání vždy neplatné podle ustanovení § 584 odst. 2 OZ. Lstí se rozumí klamavé zastírání nebo naopak předstírání určitých okolností, stavu nebo vlastností.

V dalších případech je rozhodující, zdali se jedná o omyl o rozhodujících či vedlejších skutečnostech a zdali takový omyl druhá strana vyvolala či nikoli. Omyl účastníka může být vyvolán především tím, že druhá strana poskytne jednatelovému nesprávnou informaci, může ale vyplývat i z jakékoli jiné činnosti druhé strany způsobilý omyl jednatelovy vyvolat (například z klamavého označení zboží nabízeného druhou stranou). Rozdíl mezi prostým vyvoláním, způsobením omylu a lstí spočívá v záměru, úmyslu strany. Zatímco u lsti je dezinformace druhé strany poskytnuta úmyslně, za účelem ji ošálit, navést, v případě prostého vyvolání, způsobení omylu jde ze strany šiřitele dezinformace o nedbalost. O lest se bude například jednat v případě, kdy prodávající bude nabízet kupujícímu automobil s homologací pro USA i EU, ačkoli ví, že automobil je homologován pouze pro USA. Pokud však prodávající o chybějící homologaci pro EU nemá povědomí, o lest se jednat nebude.

Dále je třeba rozlišovat okolnosti rozhodující a okolnosti vedlejší, respektive z hlediska obsahu právního jednání jeho podstatné a nepodstatné složky. Podstatnými složkami u smluv jsou především ujednání, bez kterých by určitá pojmenovaná smlouva nemohla existovat, standardně jsou podstatné složky uvedeny vždy v prvních ustanoveních příslušného smluvního typu. Například u kupní smlouvy jsou jejími podstatnými složkami

prodávající, kupující, předmět koupě a samotný závazek prodávajícího převést vlastnické právo k předmětu koupě za úplatu. Pokud rozhodnou okolnosti stanoví samy strany, je to, o čem se ujednaly, jako o nezbytném předpokladu uzavření smlouvy, také podstatnou složkou. Je nerozhodné, o jakou okolnost jde.

Pokud se omyl týká skutečnosti rozhodné pro provedení právního jednání a druhý účastník takový omyl vyvolal, jedná se podle ustanovení 583 OZ o neplatné právní jednání. Omyl vyvolaný druhou stranou je však právně významný i tehdy, pokud se týká vedlejší skutečnosti. V tomto případě je sice právní jednání platné, strana jednatelovy v omylu má však vůči původci omylu podle ustanovení § 584 odst. 1 právo na přiměřenou náhradu.

3.3 Konverze právního jednání

Konverzi právního jednání upravuje ustanovení § 575 OZ. Jeho podstatou je snaha o zachování právního jednání v případech, kdy je právní jednání neplatné, avšak splňuje náležitosti jiného právního jednání a může tedy jako jiné právní jednání obstát. Podstatná je v tomto případě vůle jednatelovy osoby, být vázán alespoň tímto konverzovaným právním jednáním. Konverze je možná pouze v případě, kdy je z okolností zřejmé, že i toto jiné právní jednání vyjadřuje vůli jednatelovy osoby, v případě pochybností se konverze právního jednání neuplatní.

Konverze se uplatní pouze tam, kde je právní jednání neplatné jako celek, nepřichází v úvahu pouze ohledně části právního jednání. V takovém případě přichází v úvahu částečná oddělitelnost právního jednání podle ustanovení § 576 OZ. Na rozdíl od ObčZ nastává konverze právního jednání přímo ze zákona, jsou-li naplněny zákonné předpoklady, účastník se jí tedy nemusí dovolávat. Případy konverze v praxi nejsou časté, jelikož naráží na podmínku zřejmosti vůle jednatelovy osoby. Za pomoci konverze lze například posoudit okamžitě zrušení pracovního poměru jako výpověď, zaměstnanci však musí být zřejmé, že to odpovídá vůli zaměstnavatele.

Právní jednání nemusí být neplatné automaticky v celém rozsahu, pokud se „vada“ týká pouze části právního jednání.

3.4 Částečná neplatnost právního jednání

Právní jednání nemusí být neplatné automaticky v celém rozsahu. Pokud se vada právního jednání, jež způsobuje jeho neplatnost, týká pouze části takového právního jednání, je nutné posoudit, zda-li je tato „vadná“ část od zbytku právního jednání oddělitelná. Pokud ano, podle ustanovení § 576 OZ nic nebrání zachování zbytku právního jednání v platnosti. Je však nutné, aby takto oddělená část právního jednání byla způsobilá k samostatné existenci. To bude možné, pokud budou naplněny podstatné složky příslušného jednání, ty se liší podle daného druhu právního jednání. Tak například u kupní smlouvy je podstatnou náležitostí předmět kupní smlouvy, tedy věc, kterou smluvní strany chtějí za úplatu převést. Pokud předmětem kupní smlouvy bude například ledvina, bude celá kupní smlouva neplatná, protože předmět kupní smlouvy je podstatnou náležitostí kupní smlouvy a ledvina podle ustanovení § 493 OZ není věcí, nelze ji tedy platně vymezit jako předmět kupní smlouvy. Opačným případem bude, pokud si smluvní strany v rámci kupní smlouvy, kdy jednou ze stran je spotřebitel, podmíní odstoupení od smlouvy ve lhůtě čtrnácti dnů od převzetí zboží zaplacením určité částky. Takové ujednání bude neplatné, od zbytku kupní smlouvy je však oddělitelné, kupní smlouva tedy bude platná, avšak bez tohoto ustanovení.

Dalším předpokladem pro ponechání zbývající části právního jednání v platnosti je, aby k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas. Účastníci činí právní jednání proto, aby vyvolalo právní následky, které jsou jeho obsahem. Pokud je v určité části právního jednání neplatné, zůstává v této části vůle účastníků způsobit právní následky nenaplněna, právní jednání tedy v určitém rozsahu nevyvolává takové následky, které účastníci zamýšleli vyvolat.

Z tohoto důvodu je třeba posoudit, jaký význam má pro účastníky ta část právního jednání, která je stížena neplatností, a zda by i bez této části účastníci, respektive ten z nich, který je neplatností části jednání dotčen, právní jednání provedli. Při posouzení této otázky je třeba zvážit všechny okolnosti daného případu, ze kterých lze usuzovat na význam neplatné části právního jednání pro dotčeného účastníka. Značný význam přitom bude mít účel právního jednání a posouzení, zda daného účelu může dosáhnout pouze ta část právního jednání, která není neplatná.

3.5 Změna nezákonného určení rozsahu soudem

Ustanovení § 577 upravuje způsob nápravy právního jednání, které je neplatné pro nezákonné určení množstevního, časového, územního nebo jiného rozsahu. Pokud taková situace nastane, soud změní rozsah tak, aby odpovídal spravedlivému uspořádání práv a povinností stran. Podstatou ustanovení je snaha o zachování platnosti, případně účinnosti právního jednání i přes určité nedostatky či vady, kterými trpí. Svým obsahem navazuje na již zmíněné obecné pravidlo v ustanovení § 574 OZ, podle kterého je třeba na právní jednání třeba spíše nahlížet jako na platné než neplatné.

Zmíněné ustanovení upravuje pozitivní zásah soudu do soukromých ujednání stran, kdy soud na návrh některé ze stran svým rozhodnutím napraví, zhojí závadu ve prospěch bezvadnosti, a tudíž také platnosti právního jednání. Možnost soudu svým zásahem pozitivně upravit soukromá ujednání stran je třeba považovat za výjimečný jev. Soud zpravidla zasahuje jen tehdy, jestliže sankcionuje, ať už nesplnění náležitostí právního jednání nebo z jiného podobného důvodu, tedy zásadně negativně. Určitá závada v určení rozsahu plnění, respektive v určení rozsahu práv a povinností v právním jednání, která má za následek neplatnost právního jednání, může být tedy zhojena zásahem soudu, který přitom není vázán návrhy stran, pouze musí zvažovat význam dotyčného vadného, protože nezákonného, určení pro jednajících.

Je-li důvod neplatnosti právního jednání v určení množství, času, území, anebo jiného rozsahu práv a povinností, které je v rozporu se zákonem a některá ze stran to navrhne soudu. Soud tento protizákonný rozsah práv a povinností změní svým rozhodnutím tak, aby nezákonný rozsah byl odstraněn, tedy aby rozsah odpovídal zákonu. Při rozhodování není soud vázán tím, co strana navrhla. Soud je ale povinen jednak uvážit, zda by strana vůbec k právnímu jednání byla přistoupila, kdyby byla neplatnost rozeznala včas, ale i rozhodnout tak, aby uspořádání rozsahu práv a povinností stran bylo spravedlivé.

Spravedlivé uspořádání rozsahu práv a povinností bude odpovídat jak zájmům stran, tak okolnos-

” Chyby v psaní nebo počtech nejsou dle ustanovení § 578 právně významné, pokud nevznikají pochybnosti o významu projevené vůle.

tem, za nichž bylo kontrahováno, případně s jakými cíli bylo kontrahováno, otázku posouzení toho, jak by strana byla jednala, resp. zda by vůbec byla jednala, bude třeba řešit v závislosti i na okolnostech jiných než jen na obsahu výpovědi stran.

3.6 Chyby v psaní nebo počtech

Chyby v psaní nebo v počtech v podobě přepsání, překlepů, matematických chyb nebo nedopatřením neproškrtnutých míst na tiskopisech nejsou podle ustanovení § 578 právně významné, pokud jsou natolik zřejmé, že nevznikají pochybnosti o významu projevené vůle. Takové chyby nepředstavují vadu právního jednání a nemají vliv na jeho platnost. Stejně pravidlo se ze své podstaty vztahuje i na jiné nedostatky projevu vůle (například přeřeknutí v případě ústních právních jednání). Pokud takové nedostatky nevzbuzují pochybnosti o významu projevené vůle, nemají vliv na platnost právního jednání.

4. ZÁVĚR

Výklad právního jednání slouží k zjištění významu a smyslu právního jednání. Při výkladu právního jednání se nelze řídit jeho doslovným obsahem, případně jeho označením, ale je nutné zohlednit i skutečnou vůli jednající osoby. V případě dvoustranného právního jednání je však třeba posoudit, zdali o skutečné vůli jednajícího věděla nebo musela vědět druhá strana. Nelze-li skutečný úmysl jednajícího zjistit, nebo nelze-li dokázat, že o tomto skutečném úmyslu věděla nebo musela vědět druhá strana, je nutné právní jednání posoudit objektivně. Tedy přisoudit právnímu jednání takový význam, jaký by mu zpravidla přikládala kterákoli průměrně rozumná osoba, kdyby byla v postavení adresáta projevu vůle. Až po provedení výkladu právního jednání je možné učinit závěr o obsahu právního jednání, případně o jeho neplatnosti nebo zdánlivosti.